

קול התורה

באלעד

העלון לשבת קודש

פרשת וילך-שובה תשפ"ו

גליון מס' 1238

הדלקת נרות:

6:03

צאת השבת:

7:07

חזו"א:

7:16

ר"ת:

7:45

דבר המערכת

הרה"ג רבי אריה ליברמן ר"מ ישיבת "עטרת שלמה"

בביאור גדרי תשובה והלכתא דיעיד עלייך יודע תעלומות

מעניינא דיומא

בהפטרת השבוע אנו קוראים 'שובה ישראל עד ה' אלוהיך כי כשלת בעוונך'. ופירש' הכוכב מיעקב, שעלינו להגיע בתשובתנו עד ה' יתברך שמו, כי רק הוא יוכל לחון אותך ולקבל את תשובתך. 'כי כשלת בעוונך' מפני שגדלו ועצמו עוונותיך מכדי שתוכל לזכות בדיון אצל שופטי העם הרגילים, רק הקב"ה, ברוב חסדו וטובו הגדול, יוכל לסלוח לנו, אף כי עצמו עוונותינו.

כאמור, בימים אלו אנו מצווים על מצוות התשובה כאמור הפסוק 'ושבת עד ה' אלוהיך'. והנה, ישנם רבים וטובים, גם מקרב יראי ה' וחושבי שמו, שמתיאשים מראש מצוות עשה של תשובה, בתחושה כי 'מי יכול להשתנות' ו'מה שהיה הוא שיהיה' ו'ניסיתי כבר בשנה שעברה ולפני שנתיים', והיאוש מרפה את ידיהם ולבם והם אינם עולים ומתעלים, ביחוד לאחר שיודעים הם את דברי הרמב"ם הנודעים בתשובה פירושה שיעיד על החוטא א-ל דעות 'שלא ישיב לאותו החטא לעולם'. ואם כן, מה יש לנו לומר על כך? כיצד נחזק את ידיהם ולבבם?

והנה, רבנו יונה ז"ל בתחילת 'שערי תשובה' (שע"ת שער א', א') כותב כך: 'והתבאר בתורה כי יעזור ה' לשבים, כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהרה להשיג מעלת אהבתו'. רבנו יונה מחדש לנו כאן שכשאנו שבים בתשובה, אזי למרות שבדרך הטבע באמת אנו לא מסוגלים לחזור בתשובה אמיתית מפאת מיעוט כוחינו וחדל אישיותינו, הרי שהקב"ה אדון הסליחות כבבדו ובפעמו מחדש בקרבנו רוח טהרה מיוחדת כדי להשיג אהבתו ומעלותיו. היצר אינו בן תמותה שאפשר להתמודד איתו. מדובר בבריה רוחנית, שאלמלי שהקב"ה עוזר לנו להילחם עימו, לא נוכל לו. אך למרות שמלחמת היצר קשה היא ואנו לא אמינים לעצמנו שנוכל להילחם בה כדבעי, הרי אם נפתח פתח כפתחו של מחסו, יכול נוכל להתעלות ולשוב בתשובה שתחזיק מעמד רב.

הקב"ה אינו דורש מאיתנו דברים שאי אפשר לעמוד בהם ואם התורה הקדושה מורה לנו שאפשר לשוב בתשובה, אפשר להיחזק לאדם אחר, לזכות ללב חדש, לב טהור, לב רגש ואמיתי. מלא יראת אלוהים. כדי לזכות לזה צריך לפתוח אפילו רק פתח כפתחו של מחסו, אף אנו חייבים שאותו פתח קטנטן יהיה פתח מופלש, משני הצדדים. פתח שאינו נסגר, פתח נעמיד בפני זמנים קשים, עיתות רפיון וכד' הקב"ה יעזור לנו כשקשה, אף אנו צריכים לפתוח להתמיד בקצת. במעט שקבלנו על עצמנו.

יחד עם זאת, גם כאשר אדם מגיע למצב של יאוש אמיתי, עליו להתבונן עם עצמו ולהוכיח שישנם עבירות ואי - זהירות שבוודאי יוכל לעמוד בהם, אם יתאמץ, בשנים הבאות. והנה אף משמוש מה סבור (בטעות גמורה) שאינו יכול כעת להיחזק לצדיק גמור בין לילה, מ"מ מוטלת עליו חובה וזכות לשוב באמת בתשובה על הפגמים שבכוחו להתגבר עליהם, שכל חטא הוא פגם בפניו שאין לתאר ולשער, וכל תוזה לכיוון הטוב והישר, היא מעלה עליונה שאין לתארה.

דבר נוסף, כבר ביארו הספרים שאדם נמדד 'באשר הוא שם', ומצוות התשובה היא שנחזור בתשובה באמת, ברצינות ובכבוד ראש. ללא ליצנות וללא זיוף חיצוני, בדיוק כפי שאדם שבא לבקש סליחה מחבירו, ברצונו שכעת, כשעה שמבקש ממנו סליחה, יתכוין ברצינות, יתחרט באמת על שפגע בו וישתכרין ברצינות אמיתית שלא לחטוא לו שוב. וכך, ביארו הספרים, גם לעניין תשובה לשמים. וביאר בזה מרן הגרא"ם ש' זיע"א ('במחשבת מוסר'), ד"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לאותו החטא לעולם" הכוונה שהקב"ה יעיד עליו שכעת, בעומדו לפני הקב"ה בתשובה, מתכווין הוא ברצינות גמורה לעזוב את דרך החטא ולשוב אליו יתברך, הגם שיועד, שהמלחמה תהא קשה ולעיתים היצר הוא השטן יצחו והוא יפול שדוד במערכה, עד להמשך העליה וה'שבע יפול צדיק וקם'. ובנוסף, עליו לזכור שכל קירבה והתקרבות להקב"ה, כל תוזה וכל צעידת צעד לפניו יתברך, הינה מעלה עליונה ועצומה. וביום הכיפורים, בו השטן אינו מקטרג והקב"ה יושב ושוטט כא"א, רואה הקב"ה באופן חיובי וטוב כל התקדמות בתשובה ורצון טוב של כל אחד מאיתנו. כמובן שכל זה אינו פותר את החובה לשוב על כל העוונות אחת לאחת ולהיות צדיק מושלם באמת. אך ניתן להתקדם לאט במעלה התשובה, צעד אחר צעד, עד להיותנו מושלמים בס"ד.

שבת קודש זו שבת שובה, נודעה בסגולותיה הרבות, כאשר זהירות בה גורמת לסילוק עוונות כל שבתות השנה כמובא בפוסקים. השבת יישמעו דברי המרא דאתרא שליט"א ורובי הקהילות בבתי הכנסיות, בדרשות 'שבת שובה' על יסוד התשובה והדברים הנוגעים למעשה לכל אחד ולציבור. ועלינו לדעת שיש לחזור בתשובה אמיתית הן בדברים שבין אדם למקום והן בדברים שבין אדם לחבירו שהוא כולל גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחבירו. הציבור יתכנס בבתי המדרשות לשמוע את דבר התשובה ויקבלו על עצמם לשוב בתשובה כנה ואמיתית. ואף שאינו קל להחזיק בתשובתנו, אך כאמור, האדם נמדד 'באשר הוא שם' והקב"ה חפץ בתשובת בניו ו'לא יחפץ במות המת כי אם בשובו מדרכו וחיה'.

שבת שלום וגמר חתימה טובה

החזיק והיה מביא רק ב' זהובים, לעומתו שלח אחר ההלכות להביא ד' זהובים, והאלון לזה

שהביא ב' זהובים נשא פנים לטובה, וחזקא לזה שהביא ד' זהובים כלל לא נשא פנים, וביאר האלון פשר הדבר, זה שמכנים ד' זהובים דעתו זהה עליו, כסבור שיכול באמת לשלם את הגזק העצום, ושעושה טובה בד' זהובים אלו, לא כן חזרו הדל תמיד נכנע הוא על מעשהו על כן אלצה וארחמה.

הוא אשר דיבר ר' ירוחם עסק עם חזקא לעמוד אין זה תשובה, זה מראה כל יאורי באשר הוא, וזה בד' זהובים שהביא, תשובה היא מה האדם מושפע לשניו מכה מה שחטא, מבין מחדש מה הוא עומק המושג חטא, כמה נזק נגרם לו מכך כלשון רבינו יונה בחרטה יצין לבדו כי רע ומר עזבו את ה' וכו' ולא יגרתי מתוכחות על עון וכו' ומה הועילה בכל קניינה אם רעה בעיני אלוהים ע"ש וזה משנה את התפיסה שלו בחטא, זה נקרא עסק עם החטא.

דעת הרמב"ן שהמקור לתשובה הוא מהפסוק וסנת עד ה' אלוהיך (דברים ז' ב'), ולעומתו הרמב"ם כלל לא דרש כלל מפסוק זה את חוב התשובה אלא כתב בריש הלכות תשובה וז"ל כשיעשה תשובה ויסוב מחטאו חייב להתוודות לפני הקל ב"ה שנאמר איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והתוודו את חטאתם וגו' ע"ש. והיה נראה שזה ב' מהלכים שונים לגמרי בענין התשובה, אבל למחזקו אחד הוא, והדברים יבארו על פי המשך הדברים בס"ד.

ר' אלחנן בקובץ הערות (בסוף הספר בחלק האגדות סימן ג') הקשה מה החידוש במחילת התשובה הרי מובאר בספ"ק דקידושין אפי' צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה איבד את זכויותיו, ואם במצוות כך מדוע שלא יהיה כך בעצירות כשהתחרט שימחק עברותיו, ויסד שיש במצוות

המשך בעמוד 3

דרשת שבת שובה

הננו להודיע כי כמנהג ישראל תתקיים

דרשת שבת שובה

ע"י מורנו מרא דאתרא וגאב"ד אלעד הגאון הגדול

רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א

בין קבלת שבת למעריב בביהמ"ד המרכזי מאור שרגא'

*****

בביהמ"ד חניכי הישיבות אחיעזר לאחר תפילת מוסף (התפילה ב-8:00)

*****

ביום ש"ק בשעה 4:30 בביהמ"ד המרכזי 'זכור לאברהם'

בקשת מחילה בערב יום כיפור

א. נוהגים כל בית ישראל לבקש מחילה כל אחד מחבירו בערב יום כיפור, כדי להכנס ליום הכיפורים נקיים מהעבירות שבין אדם לחבירו. ויסודו בטור (סי' תר"ו) שכתב: ויתן כל אדם אל ליבו בערב יום הכיפורים לפייס לכל מי שפשע כנגדו, דעבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר ושבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו, ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו. ומקורו מהרא"ש, שהביא ראיה מהגמ' במסכת יומא (דף פ"ז) דרב הלך לפייס את ר' חנינא בערב יום כ"פ, וכן הלך רב לפייס את הטבח שחטא כנגדו, ולא בא כל השנה לפייס את רב, והלך רב בערב יום כ"פ לפייס את הטבח ע"ש.

וראה במדרכי ביומא (סימן תשכ"ג) וז"ל, מנהג לבקש מחילה בערב יום כ"פ כדאמרין במדרש שובה ישראל וכו' לפיכך צריכין כל ישראל לחזור בתשובה ולעשות שלום בין איש לרעהו ולמחול זה לזה בערב יום כ"פ, כדי שתתקבל תשובתן ותפילתן לפני הקב"ה בשלום ובחיבה. ובתנחומא פרשת וירא, וה' פקד את שרה, ילמדנו רבינו אם תהיה קטטה בין אדם לחבירו כיצד מתכפר לו, כך שנו רבותינו עבירות שבין אדם למקום ויהי"פ מכפר ושבין אדם לחבירו אין יום כ"פ מכפר עד שירצה לחבירו וכו' ע"ש.

וכתב הב"ש שהחידוש הוא שצריך לפייס בערב יום כ"פ ולא יחכה ליום כ"פ עצמו, משא"כ בשאר ימות השנה שאע"פ שראוי לכל אדם לפייס תיכף למי שפשע כנגדו, מ"מ הוא יכול להניח את הענין ליום אחר. וצ"ב מדוע יכול להניח לפייס אותו ביום אחר ואין צריך לפייס מיד במי שפגע, כמו בכל עבירה שצריך לשוב מיד. ובמ"ב (ס"ק א') כתב: אם אין לו פנאי הוא ממתין לפייסו על יום אחר, אבל בערב יום כ"פ מחוייב לתקן הכל כדי שיטרה מכל עוונותיו כדכתיב "כי ביום הזה יכפר עליכם... מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו", והיינו דצריך בערב יום כ"פ לפייס את חבירו שפגע בו, משום שהוא חלק מהתשובה הכללית ביום כיפור.

והנה הרמב"ם לא כתב כלל הדין שצריך לפייס את חבירו בערב יום כ"פ לא בדיני תשובה ולא בדיני יום כ"פ, רק בפ"ב מהלכות תשובה (הלכה ט') כתב: אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו או המקלל חבירו מה שהוא חייב לו וירצהו, אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאלו ממנו שימחול לו, אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגוע בו עד שימחול לו. והיינו שהחשיבו הרמב"ם כחלק מדיני התשובה. ולא כתב שיש חיוב מיוחד לפייס את חבירו בערב יום כ"פ. ובשו"ע כאן כתב סתם שעבירות שבין אדם לחבירו אין יום כ"פ מכפר עד שיפייסנו, ולא כתב שצריך לפייס בערב יום כ"פ, [אמנם קודם הסימן כתוב שיפייס אדם חבירו בערב יום כ"פ, ולא נכתב בתוך השו"ע]. והרמ"א (בסעי' ב') כתב: ונהגו לבקש מחילה בערב יום כ"פ, ובהמשך דברי הטור כתב שם טעם מדוע מפייסין בערב יום כ"פ, כדי שיהיה לב כל ישראל שלם כל אחד עם חבירו ולא יהיה מקום לשטן לקטר עליו וכו', והיינו דאין הפיוס בערב יום כ"פ מחיובי התשובה לקראת יום כ"פ, אלא הוא ענין סגולי לבטל את הקטרוג על כלל ישראל ביום הכיפורים, שע"י הנקיון מהחטא והאחזקות והשלום בין ישראל מתבטל הקטרוג, כמו שהביא שם הטור מפרקי דר"א ע"ש. ואפשר דגם מי שאינו אשם בזה שחבירו נפגע, יש לו ללכת לפייס את חבירו כדי להסיר הקטרוג מיישראל, ובהו"ש לבאר מדוע הלך רב בערב יום כ"פ לפייס את הקצב שחטא כנגדו, שיש אז חיוב פיוס בין ישראל חוץ מחיוב בקשת המחילה, וכ"כ בשפת אמת יומא (דף פ"ז ב' ד"ה) בגמ' איקפד ר"ח ע"ש.

עוד אפשר שהחיוב לפייס בערב יום כ"פ הוא כדי שלא יפריע לו לכפרת החטא שבין אדם למקום, שאין האדם נקי ומכופר גם בחלק שיש בעבירה בין אדם למקום, כל זמן שיש עליו חטא בין אדם לחבירו,

וא"כ יש להקדים לפייס קודם ר"ה וקודם יום כ"פ ככל האפשר, אלא שאם לא פייס קודם יפייס לפחות בערב יום כ"פ, כדי שיוכל לפייס את הקב"ה בדברים שבין להקב"ה. וראה בדרשות ח"ס שכתב מדוע מבקשים מחילה מחבירו בערב יום כ"פ ואין מבקשים מחילה מחבירו בערב ר"ה, ותיירץ שקודם צריך לבקש מהקב"ה בראש השנה ואח"כ מהאדם. ואפשר שזהו הטעם שכתב בספר סדר היום שיובא לקמן, שמבקשים מחילה במוצאי יום כיפור.

החובל והמזיק חבירו צריך תשובה וידידי

ב. וכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"א הלכה א'): וכן החובל בחבירו והמזיק ממנו [נראה לכאורה דכונת מזיק ממנו היינו שגזל או גנב ממנו ולא שהזיק שורו וכדומה, ובטור ובשו"ע (סי' שע"ח) כתב: כשם שאסור לגנוב ולגזול ממון חבירו כך אסור להזיק ממון שלו, וכ"כ הלבוש ע"ש. ועיין בזה בקהילות יעקב בבא קמא (סי' א') שהאריך שיש איסור להזיק לחבירו, ועיין בפתחי חושן נזיקין (פ"א הע' א') שהביא הרבה דעות פוסקים בזה. ומש"כ הרמב"ם שם שצריך וידידי היינו על הגזילה והגניבה, וכמו שצריך לרצות את הנגזל שכתב הרמב"ם לקמן. ועיין ברמב"ם הלכות חובל ומזיק (פ"ה הלכה ט') שכתב: אינו דומה מזיק חבירו בגופו למזיק ממנו, שהמזיק ממון חבירו כיון ששילם מה שהוא חייב נתכפר לו, אבל חבל בחבירו אע"פ שנתן לו חמשה דברים אין מתכפר לו, ואפילו הקריב כל אילי נביות אינו מתכפר לו ולא נמחל עונו עד שיבקש מן הנחבל וימחול לו, הרי דכתב הרמב"ם להדיא דהמזיק ממון חבירו א"צ כפרה, וצ"ע. וע"ש בלחם משנה מה שביאר הסתירה (מפרק ב' בהלכות תשובה הלכה ט'), אע"פ ששילם לו מה שהוא חייב לו, אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם, שנאמר מכל חטאות האדם.

צריך בקשת מחילה מהאדם בנוסף על תשובה לה'

ובפ"ב (הלכה ט') כתב הרמב"ם: החובל את חבירו או המקלל חבירו או גוזלו (ולא הזכיר מזיקו), אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו, ומקורו בגמ' יומא שם: אמר רב יצחק כל המקניט את חבירו אפילו בדברים צריך לפייסו וכו'. והיינו דבכל חטא שבין אדם לחבירו יש שני חלקים, חלק של חטא לחבר וחלק של חטא למקום. ולגבי האיסור שבין אדם למקום שיש גם בחובל בחבירו או המקניט את חבירו, צריך וידידי ותשובה כמו כל חטא, וכן צריך לפייס על האיסור שבין אדם למקום וכן בקשת מחילה על הצער שגרם לו. ועיין במ"ב (סי' תר"ז ס"ק י"ג) שהביא מהפרמ"ג: אף בין אדם לחבירו גנב וגזל וכדומה, אע"פ שמחל לו והשיב את הגזילה, מ"מ מתודה ביה"כ לעולם, דמ"מ בין אדם למקום חטא, אבל אם הקניט חבירו בדברים או עניי המהפך בחררה, י"ל כיון שביקש מחילה מחבירו והתודה ביום כיפור אחד אין צריך להתוודות ביום כיפור שנית. ובשעה"צ (ס"ק י"ג) כתב: ואפשר אף ביום כיפור אחד אינו צריך להתוודות כיון שכבר פייס אותו, וצ"ב דהמקניט את חבירו עובר באונאת דברים שהוא גם איסור בין אדם למקום, וצ"ע.

ובסדר היום הנהגת ערב יום כ"פ כתב ענין חדש, "אחר מוצאי יום כ"פ נהגו לפייס איש את רעהו ולשאלו מהם מחילה מכל שגיאה ועוון שעבר ביניהם, וטוב המנהג, משום שאין יום הכיפורים מכפר אלא על עבירות שבין אדם למלך ב"ה, שכן כתוב 'לפני ה' תטהרו', מה שהוא מכס לפני ה', אבל מה שבין אדם לחבירו אינו מתכפר עד שירצה את חבירו, ואחר שפייסו למלך ב"ה על עבירות שעברו לפניו בינו לבנים, מפייסין כל אחד לחבירו, להיותם נקיים מה' ומישראל", וצ"ב שכתוב שצריך לפייס את חבירו בערב יום כ"פ, ואפשר דאם יש דבר מסוים שחטא כנגד חבירו או שחבל בחבירו או גנב וכו', זה חייב לפייס בערב יום כ"פ, אחרת אין כפרה בין אדם למקום, אבל המנהג במוצאי יום כ"פ הוא לבקש גם באופן כללי לפייס את חבירו שמא לא נהג עמו כראוי.

להולדת הבן

הרב **אלעזר מנחם רוזנטל** ומש' השלום זכר יתקיים בליל ש"ק אצל חמיו הגר"ד רחין שליט"א רח' בעלי התוס' 18 (עד השעה 23:00)

להולדת הבת

הרב **אבישי אוזן** ומש'

בהכנסו לנועם עול תו"מ

הרב **מאיר פרחי** ומש'

ובנם החתן **נתן עובדיה שיחי'**

באירוסי הבת

הרב **אלחנן גרינברג** ומש'

הרב **יוחנן וולף** ומש'

הרב **אלהו ויידן** ומש'

קופת העיר - מתן בסתר

בנישואות המרא דאתרא הגרש"ז גרוסמן

הודעה חשובה

מי שלקח תרופות מסניפי הגמ"ח הרפואי

ועדיין לא החזיר, מתבקש

להחזיר בדחיפות תרופות

חילופיות לגמ"ח, בכדי

שיתאפשר לנו להמשיך

לה פעיל את הגמ"ח ובפרט

בתקופת החגים הבעל"ט

קול התורה

כסא דברכתא

נשגו ליידינו הנכבד

מכותבי המאמרים בעלון

הרה"ג רבי

שמואל ברוך גנוט

שליט"א

לרגל השמחה באירוסי הבתבמז"ט

יהא רעווא מן שמאי שיהיה הבית

בנין עדי עד ויורו רוב נחת דק'

מכל יוצ"ח מתוך בריאות והרווחה

כל הימים

קול התורה

הננו להודיע כי העלון הבא ייצא

אי"ה לחג הסוכות

קבלת מודעות לעלון הבא עד

מוצאי יו"כ

בברכת גח"ט, המערכת

אלפי ילדים שבעים ומצליחים בשנה הקרבה:

המנוח

שיכריע לך את השנה!

909 0000

המנוח שלך לשנה טובה

פרשת השבוע

לא אוכל עוד לצאת ולבוא (ל"א, ב)

אומר ה"חם סופר": ידוע כי מדרגת הצדיק היא בדרגת 'הולך', כי הוא הולך ומתעלה מדרגה לדרגה, זאת לעומת המלאך הנקרא 'עומד', כי עומד כל העת בדרגתו. וכמוכא בנביא (זכריה ג, ז) "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה".

זהו מאמרו של משה רבינו: היום הוא יומי האחרון בעולם העשייה והעבודה, ושבו "לא אוכל עוד לצאת ולבוא" ולהתעלות מדרגה לדרגה.

ליראה את ה' אלקיכם כל הימים (ל"א, י"ג)

"כל הימים", אומר רבי שמחה זיסל מקלם, אינו מוסב על היראה, שודאי נוהגת בכל עת ובכל שעה, ככל מצות עשה שאין הזמן גרמא, אלא על הלימוד. הוי אומר, שיש ללמוד לשם היראה כל הימים.

ומצאוהו רעות רבות וצרות... על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הצרות האלה (ל"א, יז)

הובא בספר "דרוש שמואל": בתפילת שמונה עשרה מוזכר כ"ו פעמים שם הוי"ה - כנגד כ"ו פעמים שמוזכר שם הוי"ה בתוכחה.

בכך מתבארים דברי חז"ל כי כלל ישראל התייראו מדברי התוכחות, לכך אמר להם: "אתם נצבים היום", היינו כאשר תתייצבו בתפילה - "לפני ה' אלקיכם", ותזכירו כ"ו הזכרות שבתפילת י"ח, הן אלו שיגנו עליכם מכו"ה האזכרות שבתוכחה.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (ל"א, יט)
"מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר: 'ועתה כתבו לכם את השירה', כלומר כתבו לכם תורה שיש בה" (רמבם הל' ספר תורה ז, א. וכן פסק הש"ע י"ד סי' ע"א).

ה"חיי אדם" מעלה ספק (וכלל סח סק"ז): הדין במצוות התורה הוא "מצוה בו יותר מבשולחו" (קידושין מא). אמנם צריך עיון מה הדין בכתיבת ספר תורה, אם רוצה אדם לקיים מצוה זו ולכתוב

ספר תורה לעצמו, כאשר הוא יודע שאם הוא יכתוב בעצמו לא יהיה ספר התורה מהודר כל כך, ואילו אם ישכור סופר שיכתוב, יהיה הספר מהודר יותר, האם ההידור עדיף או שמא המצוה בו יותר מבשולחו" עדיף. וצריך עיון.

והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות ונעתה השירה הזאת לפניו לעד (ל"א, כא)

"רבי יוחנן כי מטי להאי קרא בכי: 'זהה כי תמצאן אותו רבות רעות וצרות', עבד שרבו ממצאי לו רעות וצרות תקנה יש לו?" (חגיגה ה).

וצריך להבין מה פשר הלשון "שרבו ממצאי לו".

מובא בשם הק' ר"ש מאוסטרופולי: דין הוא (ב"ק עג) שעבד אשר רבו הפיל את שינו יוצא לחירות, ואילו אם אחרים הפילו את שינו, אף אם עשו זאת בשליחות האדון, אינו יוצא לחרות.

לפיכך בכה רבי יוחנן באומרו: "עבד שרבו ממצאי לו" - על ידי אחרים - "רעות וצרות, תקנה יש לו"? הרי אינו יוצא לחרות בזה, ואין לו כל תועלת במכות אלו.

כי ידעתי אחרי מות מותי כי השחת תשחיתון (ל"א, כט)

לכאורה היה צריך משה רבינו לומר להפך: 'כי ידעתי כי השחת תשחיתון אחרי מותי'?

מבאר הנצי"ב ב"העמק דבר" (הוספות מכת"י): משה רבינו התכוון לומר כי מכך שנגזרה עליו מיתה הבין שבני ישראל ישתיתו את דרכם. הרי עונש מי מריבה לא היה אלא שכל יבא משה את בני ישראל לארץ ישראל, אך מדוע מיהר ה' מיתתו ולא הותירו בחיים בעבר הירדן? זאת משום שרצה הקב"ה להכין הרעה, כי אם היה נותר משה רבינו עם בני גד ובני ראובן, לא היו חטאים ולא היו גולים והארץ לא היתה נחרבת.

על זאת אמר משה רבינו "כי ידעתי אחרי מותי" - בגלל שרואה אני את רצון ה' שאמות כעת, מכאן יודע אני - "כי השחת תשחיתון".

ועצירות ב' חלקים ראשית התועלת והתיקון הגעשה מהמלחמה ונפגם ע"י ענייה והחלק השני עגם הציווי שנלחמו על כך וע"ש חירוק עפ"י, ונראה לומר עפ"י דרכו ולקשר זאת להג"ל שמה שהטעם פוגם זה בגדר שאין לנו עסק בנסתרות ואין לנו תפיסה בזה כלל שגורל אפי' להתחרט על כך. וכמשלו של המגיד מדובנא שאין לנו איך לשלם הגורל בעצם, וכל החרטה שלנו היא רק על המלחמה פי הבורא. ועיון בדבריו יונה צדיק השלישי, היגון, שמדבר על הצער הראוי לאדם שהמרה את ה' יתברך ולא זכר את וילכו אשך בדרו"י מלאך, הוא כאלה שאיבד כל אצוריו ואלו נקי מנכסיו, ואלו הזכיר את עגם ההטעם אלא את אי קיום רצונו וכך בכל שאר עיקרי התשובה. ולכן כמי שעשה מלחמה כל ימיו ומרד באחרונה הוא אינו חפץ כלל בזה מה שעשה הן בחיובים למעלה וואף שלא משיג כלל מה עשה והן בכך ששמע בקול הבורא, אבל בעושה תשובה אף שרואה שחשד כאילו לא עשה כלל אין לו הבנה בחרטתו במה שפגם כי אין לו כלל תפיסה בזה, ואיך ימחל שכלל אינו יודע מה עשה וכל חרטתו היא רק על מה שעבר רצון הבורא, ומחסדו יתברך שנמחל אף הפגם.

ולמחבטון הא דודיו מהותו לפני ה' ולכן צריך עמידה, הוא משום דכל ענין התשובה זה על המרה פיו יתברך וכשעומד לפני ה' בזה קולט שהמרה את בורא שהמיד רואה והמיד אתה נגדו כי מלוא כל הארץ כבודו, וזה הוא שאנו אומרים אבינו מלכנו חטאנו לפניך וכן על חטא שחטאנו לפניך ולא אומרים אלקיך, כי זה היא ההבנה הנכונה במה שלא שמענו בקולו וכמנהג הגב' נהגנו שאינו בזה רק מצוי אדם ולא מלאכת הבורא. ואף בדקתם תשובה בתפילה הנוסח והחזיתו בתשובה שלמה לפניך ולא אומרים אלקיך, שזמנה להתחרט על שלפניך לא שמענו בקולך.

וממילא דברי הרמב"ם והרמב"ן עולים בקנה אחד, חיוב התשובה הוא עד ה' אלוהיך להשכיל שחטאת כשאתה לפני ה' והתשובה שחטאת לפני ה' אלוהיך - עד ה' אלוהיך כדברי הרמב"ן, וזה הוא היסוד של הרמב"ם לזכר שיטפח עניו עומד לפני ה' ורק בכך תשכיל גודל החטא.

נשוב לראש דברנו, עסקנו בקיום תשובה להגדיל את ההבנה כמה חומרו של המרה פי ה', אבל כ"ז שעדיין לא מופקע המלחמות לעבור את פי ה' איך יהיה כחן תשובה, וזה הוא שכתב הרמב"ם עד שיעיר ידע תעלומות שנכנה כאן חובנה חדשה שלא ניתן להמרות את פי ה' גדולה או קטנה, ולפ"ז אין ענין לומר בדיווי את התכלה לעתיד כי אין זה גוף התשובה, אלא לומר את עומק החרטה, וא"כ יודיו לדין הוא מלא חרטה בתוספתא של חרטה "ולא שיה' לנו" ואף בגוף פירוט אשמתו ואף בגדלו וכו', והעיקר דיעורם של עומק החרטה.

עיון ברמב"ם ב"פ"ה מתענית שכתב שדרכי התשובה שיער שהלכות נגרמו מזה החטאים, ולענינו ככל שישכיל האדם 'שאתה צריך על כל הבא עלינו' לפי גודל חטאנו, וככל שלא יהיה קשה עורף לומר לא חטאנו בכך חזר בתשובה ורפא לו, הלאו הלאו.

בית דין צדק - אלעד

הוראה - בי"ד לעניני ממונות -

כשרות - עירובין - קופת העיר מתן
בסתר - רישום נישואין - יעוץ רפואי
בראשות מורנו המרא דאתרא

הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א
המרכז: ר' טרפון אלעד 4000 טלפון: 9096571 פקס: 9369453

הודעה משמחת

הננו שמחים להודיע לציבור על הפעלת

בית הוראה מיוחד לד' מינים בין יו"כ לסוכות
בנוסף לבתי ההוראה הרגילים

בבתי ההוראה שע"י הבד"צ יענו בימים אלו מורנו הגאב"ד

הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א

ורבני בית ההוראה הרבנים הגאונים (לפי סדר א-ב)

רבי אריה לייב אויערבך שליט"א, רבי חיים יהודה אורלנצ'יק שליט"א, רבי אלדד בוטרמן שליט"א, רבי טוביה בלוי שליט"א, רבי שלמה גוטפריד שליט"א, רבי אליאב יעקב גורטלר שליט"א, רבי אלימלך גלבשטיין שליט"א, רבי שמעון גלינסקי שליט"א, רבי ישראל מרדכי גרינברג שליט"א, רבי אברהם גרסיה שליט"א, רבי ברוך חיים דינר שליט"א, רבי יוסף הבלין שליט"א, רבי אברהם וידר שליט"א, רבי משה ויזמן שליט"א, רבי ברוך ויספיש שליט"א, רבי יעקב ישראלי שליט"א, רבי אהרן שלום כהן שליט"א, רבי שמואל חיים כהן שליט"א, רבי אברהם ישעאי לביא שליט"א, רבי ישראל מאיר לביא שליט"א, רבי אריאל מילר שליט"א, רבי יעקב פולק שליט"א, רבי אברהם פייברגר שליט"א, רבי שמואל קצבורג שליט"א, רבי דב רוזין שליט"א

*****

בית ההוראה המיוחד לעניני ארבעת המינים יתקיים בבית ההוראה רח' רבי מאיר 13

ביום שישי יא תשרי ובערב החג בין השעות 10:00-13:00

במוצ"ש האזינו בין השעות 21:00-23:00

ביום ראשון י"ג תשרי - בין בין השעות 11:00-23:00

מורנו המרא דאתרא שליט"א יקבל קהל בביתו רח' רבי יהודה הנשיא 31
ביום שישי י"א תשרי בין השעות 10:30-12:00,
ביום ראשון בין השעות 12:00-14:00
ובערב החג עד שעה 10:30

קו ההוראה - 039096571
שלוחה 5
כל יום בין השעות 9:00-24:00

בחודש תשרי לא יתקיים מושב ביה"ד, ומזכירות הלשכה תהיה סגורה
למקרים דחופים - תאום פתיחת תיקים בדיני ממונות, תיקי נישואין ואישורים שונים, וכן הודעות דחופות בענייני עירובין, בתי הוראה ומערכת הכשרות ניתן לפנות
לטלפון: 03-9096571 שלוחה 1 (באין מענה ניתן להשאיר הודעה)

הקהילה התורנית אלעד

ברכת מזל טוב שלוחה למע"כ

הגאון רבי דב רוזין שליט"א
רב ש"כ דרך החיים ומורה הוראה בד"צ אלעד

לרגל השמחה בהולדת הנכד נ"י,
בן לחתנו רבי אלעזר מנחם רוזנטל שיחי

'יהא רעווא מן שמיא שיזכו לרוות רוב נחת דקד' מכל יו"ח

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

חשולם זכר יתקיים א"י"ה ברח' בעלי התוס' 18 (עד 23:00)

בכולל בסגנון

ישיבתי

ניתן לקבל

אברכים נוספים

לזמן חורף

לפרטים -

0504110101

